

Tradició literària occidental I

Codi: 100253

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500243 Estudis Clàssics	OT	3	0
2500243 Estudis Clàssics	OT	4	0
2500245 Estudis Anglesos	OT	3	0
2500245 Estudis Anglesos	OT	4	0
2500247 Llengua i literatura catalanes	OT	4	0
2500248 Llengua i Literatura Espanyoles	OT	3	0
2500248 Llengua i Literatura Espanyoles	OT	4	0
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	3	0
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	4	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	3	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	4	0
2501907 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OT	3	0
2501907 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OT	4	0
2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	3	0
2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	4	0
2501913 Estudis d'Anglès i Francès	OT	3	0
2501913 Estudis d'Anglès i Francès	OT	4	0
2504012 Estudis d'Espanyol i Xinès: Llengua, Literatura i Cultura	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Maria José Vega Ramos

Correu electrònic: MariaJose.Vega@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent extern a la UAB

Prerequisits

Atès que l'estudiant ha demostrat, mitjançant l'obtenció dels crèdits corresponents a les assignatures de formació bàsica i obligatòria, haver adquirit les competències bàsiques, hauria de ser capaç d'expressar-se amb correcció oralment i per escrit. Per aquesta raó, els eventuais errors d'expressió que puguin cometre comportarà un descens de la puntuació en la qualificació final.

Les activitats, pràctiques i treballs presentats a l'assignatura han de ser originals i no s'admetrà, sota cap circumstància, el plagi total o parcial de materials aliens publicats en qualsevol suport. Així mateix, es considera que l'estudiant coneix les regles generals de presentació d'un treball acadèmic. No obstant això, podrà aplicar les regles específiques que pot indicar el professor de l'assignatura, si així ho creu necessari.

Objectius

L'assignatura pretén:

- 1) familiaritzar els estudiants amb la noció de tradició literària i amb els criteris històrics, geogràfics, culturals i ideològics que defineixen la tradició occidental, antiga i moderna (fins a 1800);
- 2) familiaritzar els estudiants amb els models teòrics i les pràctiques que constitueixen la tradició literària;
- 3) familiaritzar els estudiants amb una selecció d'obres, autors i gèneres d'algunes de les tradicions més representatives de la literatura occidental antiga, medieval i moderna a través de l'estudi de casos;
- 4) millorar la capacitat analítica i crítica dels estudiants.

Competències

Estudis Clàssics

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes

Estudis Anglesos

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Llengua i literatura catalanes

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països

- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes

Llengua i Literatura Espanyoles

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes

Estudis de Català i Espanyol

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Estudis d'Anglès i Català

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Estudis d'Anglès i de Clàssiques

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Estudis d'Anglès i Espanyol

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.

Estudis d'Anglès i Francès

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.

- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Estudis d'Espanyol i Xinès: Llengua, Literatura i Cultura

- Comentar textos literaris en espanyol i en xinès, situar-los en el seu moment històric i relacionar-los amb el corrent literari al qual pertanyen.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els textos literaris utilitzant els diferents conceptes i mètodes de la literatura comparada.
2. Explicar les característiques bàsiques dels textos literaris comparats.
3. Identificar diferents elements literaris i la inserció d'aquests en diferents textos i estils discursius.
4. Identificar diferents elements literaris i la inserció d'aquests en diferents textos i estils discursius.
5. Identificar diferents elements literaris i la seva inserció en diferents textos i estils discursius.
6. Identificar i explicar les estructures bàsiques de les obres literàries.
7. Resoldre problemes relacionats amb els mètodes d'estudi de diferents literatures.

Continguts

5000/5000

Character limit: 5000

continguts

febrer 12

1. Introducció: l'estudi de la tradició literària.
L'impacte de la impremta.

La primera part de la sessió té per objecte presentar els continguts de l'assignatura i la manera en què s'avaluarà. La segona part està dedicada, en primer lloc, a una breu introducció teòrica i metodològica de l'concepte de tradició literària occidental des dels estudis d'Ernst Robert Curtius fins als nostres dies. En segon lloc, a l'efecte de la impremta a la cultura europea, en les maneres de lectura, escriptura i difusió de l'escrit, així com en tradició literària occidental.

19 i 26 de febrer

2. La censura de el text imprès.
(Marcela Londoño)

Els estudis sobre censura han experimentat un gran desenvolupament en els darrers anys, sobretot en l'àmbit de l'hispanisme. Des de l'any 1544 fins a mitjans de segle XIX, l'instrument cabdal per a la censura de llibres i impresos eren els índexs de llibres prohibits o expurgats. Aquestes sessions aspiren a familiaritzar l'estudiant amb els índexs de llibres prohibits, amb el seu funcionament i a valorar la seva rellevància per a la història cultural d'Europa. Presentar els procediments de prohibició i expurgació, i analitza el ratllat, la mutilació o l'eliminació sistemàtica dels textos. Basant-nos en el cas particular d'un corpus d'oracions en llengua vulgar, prohibides en els índexs espanyols i portuguesos de segle XVI, establirem un panorama general de l'fenomen Censorio. Això ens permetrà valorar l'impacte d'aquest mitjà de control no solament en la lectura, recepció i reescriptura de la tradició literària, sinó també en la vigilància de la religiositat i les mentalitats, en l'era de la impremta.

5 i 12 de març

3. El (re) descobriment i la invenció de l'món.

De Cristòfor Colom als cronistes d'Índies.

L'arribada de Cristòfor Colom a el continent americà, a la fi de segle XV, marca l'inici de el període de les grans expedicions europees per conquerir i colonitzar els territoris d'ultramar. El descobriment de el Nou Món va ser en realitat la projecció europea d'un imaginari heretat de l'Antiguitat i l'Edat Mitjana, que s'incorpora a la història i al patrimoni cultural dels "descobridors". Amèrica s'inventa per adaptar-se a l'panorama del conegut, a el temps que es converteix en l'ideal d'Europa, l'espai en el qual es projecten els desitjos i la nostàlgia dels europeus, on es recuperen els orígens i els temps perduts, la terra promesa. L'examen d'alguns dels textos que van relatar les experiències dels primers anys en territori americà permetrà comprendre el lloc de la tradició literària en la descripció i assimilació d'aquesta nova realitat.

Lectures obligatòries:

- Fragments dels textos de Cristòfor Colom.
- Fragments dels textos de les Cròniques d'Índies.
- Naufragios d'Alvar Núñez Cap de Vaca.

Març 19

4. La tradició consolatòria i el menyspreu de l'món: tòpics i textos.
(Marcela Londoño)

La retòrica clàssica de la consolatòria adquireix identitat en textos com les Tusculanes de Ciceró o les Consolacions de Sèneca el Jove. Aquesta tradició continua un ampli i nodrit recorregut durant l'Edat Mitjana i l'Primerenca Modernitat en textos tan difosos com La consolació de la filosofia de Boeci. Bé en forma d'epístola, diàleg o tractat, a la consolatòria l'estoïcisme grecoromà que advocava per una consciència permanent de la mort i per un comportament rigorós com a mètode per enfrontar-se a les adversitats de la vida es fon amb la concepció cristiana del "més enllà" com a refugi per a les penes de l'món. Així mateix, el tema sobre el menyspreu de l'món, exposat en textos com el d'Contemptu mundi d'Innocenci III o el De remediis utriusque fortunae de Francisco Petrarca, s'entrecrua amb la tradició consolatòria, enriquint-la i transformant-la. Mitjançant l'exercici de la raó i l'ascetisme la consolatòria proposa, així, un camí d'edificació i pedagogia espiritual per suportar el sofriment humà: la malaltia, l'exili, la pobresa i, sobretot, la mort. En aquest bloc ens centrarem en l'anàlisi dels temes i els tòpics d'aquest gènere, referenciant en els textos que van tenir major difusió i repercussió en la tradició occidental.

Lectures obligatòries:

- Consolación a la seva mare Helvia de Sèneca.
- Llibre II de la Consolació de la Filosofia de Boeci.

Abril 9

Examen parcial (blocs 1-4)

16 i 23 d'abril

5. La representació de l'infern.

De la Nekyia homèrica a les catàbasi de l'Eneida i la Divina Comèdia.

Per tal de entrevistar-se amb l'endeví Tirèsias, Ulisses convoca a les ànimes dels morts en el cant XI del'Odissea. En aquest primer exemple de descripció de l'Hades, l'heroi no descendeix als inferns, sinó que "l'inframón ascendeix"; és a dir, els seus habitants, els morts, se li apareixen a Odisseu a l'ésser evocats (Nekyia). En connexió amb el relat homèric, en el llibre VI de l'Eneida, situat just al centre de la narració, l'heroi troia descendeix als inferns. Aquesta descripció virgiliana està prenyada de sentit històric i polític. En aquest punt de l'epopeia, Enees adquireix plena consciència de el futur individual que li auguren els fets però, el que és més important encara, descobreix l'alta missió col·lectiva que tenen reservada els habitants de l'Olimp als seus descendents, és a dir, la fundació de Roma, ciutat que conquerirà el món sencer. Aquest descens infernal, la geografia està minuciosament descrita per Virgili, suposa una de les fites de la literatura occidental i tindrà una llarguíssima descendència. Al començament de segle XIV, Dante, gran admirador de l'poeta mantuano, imaginarà un viatge infernal en el qual, de la mà de Virgili, la tradició cristiana i la clàssica queden agermanades. Durant aquestes dues sessions, partirem de la descripció dels inferns homèrics, per estudiar

les descripcions de Virgili i Dante, traçarem la tradició a la qual pertanyen i ponderarem la importància de la Nekyia homèrica i, especialment, de les dues catàbasi dins el conjunt de l'Eneida i la Divina Comèdia.

Lectures obligatòries:

- Odissea, cant XI.
- Eneida de Virgili, Llibre VI.
- Divina Comèdia de Dante, (fragments).

30 d'abril i maig 7

6. Erasme i l'humanisme europeu.

La polifacètica activitat intel·lectual d'Erasme, que abasta una infinitat de sabers -filologia, pedagogia, teologia i política, entre d'altres- servirà de punt de partida per a l'estudi de l'humanisme europeu. En concret, dins de la amplíssima obra d'Erasme de Rotterdam, centrarem la nostra atenció en dues de les més reeixides: la *stultitia laus* i els seus *Adagia*. Mitjançant l'Elogi de la bogeria s'estudiarà la vessant més satírica, irònica i paradoxal de l'humanista. En aquest text, Erasme reprèn l'obra d'un dels seus autors predilectes de l'Antiguitat, Luciano de Samòsata, per passar per la seva opinió crítica en tots els estrats de la societat: teòlegs, homes de lletres, picaplets, reis o camperols. En una segona part d'aquest bloc, analitzarem els *Adagia* que tanta influència van tenir en l'humanisme europeu. Aquesta col·lecció de màximes i sentències, recollides des de l'Antiguitat grecollatina, serveixen a Erasme com a excusa per polemitzar sobre alguns dels grans temes de la teologia i la política de el període. En concret, ens interessarem en analitzar com l'actuació de la censura va ser modificant la inclusió d'unes o altres màximes al llarg de les diferents edicions d'aquesta col·lecció.

Lectures obligatòries:

- Stultitia laus*.
- Adagia* (selecció).

14 i 21 de maig

7. Diàleg i utopia en el Renaixement europeu.

A cavall entre els segles XV i XVI, el diàleg experimenta un enorme èxit al llarg i ample de l'Europa Occidental. La proliferació d'aquest gènere, que enfonsa les seves arrels en la literatura grecollatina, es produeix primer a la Itàlia de l'Quattrocento, on els humanistes sentiran predilecció pel diàleg per discutir sobre matèries d'allò més variades en una cura llatí de sabor clàssic. Poc temps després, el diàleg s'estendrà per la resta d'Europa ja no només en llatí sinó també en llengua vernacle i en proporció cada vegada més gran. A l'Espanya de l'XVI, especialment durant el regnat de Carles V, florirà amb moltíssima força aquest gènere proteic que admet des de la discussió erudita fins a la narració burlesca. Així doncs, dedicarem una primera part a establir les característiques literàries de l'gènere i a estudiar la seva essència argumentativa. També aprofundirem en les raons del seu èxit durant el Renaixement i traçarem les dues grans línies de transmissió d'aquest gènere literari des de l'època clàssica: d'una banda, el model platònic- aristotèlic- ciceronià; de l'altra, el model lucianesco. Tots dos tindran una càlida acollida a l'Espanya de l'XVI i, com a mostra d'això, analitzarem el Diàleg de la dignitat de l'home de Fernán Pérez d'Oliva i el Diàleg de Mercuri i Carón, d'Alfonso de Valdés, eximis representants de cada un dels dos models. Finalment, parlarem sobre la Utopia (1516) de Thomas More, text que donarà inici a un altre gènere emblemàtic de el Renaixement europeu: la utopia. S'assenyalaran les fonts literàries de el text de Moro i els aspectes típicament renaixentistes que conflueixen en aquesta fascinant obra la senya d'identitat més notòria és l'ambigüitat.

Lectures obligatòries:

- Fernán Pérez d'Oliva, Diàleg de la dignitat de l'home.
- Alfonso de Valdés, Diàleg de Mercuri i Carón (fragments)
- Tomás Moro, Utopia.

Maig 28

8. Conferència convidada

Juny 4

Examen parcial (blocs 5-8)

Metodologia

El curs s'articula en diversos blocs. Cada bloc tindrà una durada aproximada de tres setmanes. A excepció del primer bloc, en el qual es durà a terme una introducció general del curs i del mètode de treball comparatista, en cada bloc s'estudiarà una tradició literària i artística occidental diferent (per exemple: tradició de les danses de la mort, tradició consolatòria, tradició cavalleresca, tradició utòpica, etc.). Cada bloc comptarà amb un grup de textos (o selecció) de lectura obligatòria que els estudiants han de tenir llegits abans d'assistir a les classes respectives. Les lectures de cada bloc seran analitzades pels professors durant les sessions en un marc genèric que li permeti a l'estudiant entendre la particularitat d'un discurs o cas dins de la seva tradició.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe Magistral	80	3,2	1, 2, 3, 4, 6, 7
Tipus: Supervisades			
Treball a casa (preparació d'exposició oral)	30	1,2	1, 2, 3, 4, 6, 7
Tipus: Autònomes			
Estudi a casa (Redacció)	40	1,6	1, 2, 3, 4, 6, 7

Avaluació

S'aspira a fer una avaluació global que permeti determinar les competències dels estudiants en diferents nivells (assimilació dels continguts vistos a classe, expressió escrita, capacitat argumentativa, etc.).

L'assignatura s'avaluarà a partir d'exàmens, comentaris i pràctiques. Aquestes últimes poden consistir en la realització d'una redacció breu, un comentari de text o una ressenya. E

1) Exàmens i comentaris: es preveu un examen parcial de la prevalgués part de l'assignatura i un examen de la segona part. Las proves inclouran: a) un comentari de text sobre alguna de les lectures obligatòries b) una prova amb preguntes de síntesi i interpretació dels continguts vistos a classe. En la correcció es valorarà la capacitat de respondre de manera clara, ordenada i pertinent a la pregunta formulada.

2) Pràctiques (avaluació contínua): El tipus de pràctica (ressenya / comentari de text / síntesi d'article acadèmic) l'establirà cada professor al principi dels seus blocs. En la correcció de les pràctiques s'avaluarà la redacció dels estudiants en un nivell formal (sintaxi, expressió, vocabulari, etc.) i de contingut (idees, arguments, etc.).

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

L'estudiant rebrà la qualificació de No avaluable sempre que no hagi lliurat més del 45% de les activitats d'avaluació

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exàmen 1 i 2; Comentari 1 i 2	20 % (exàmen 1), 20% (exàmen 2), 15 % (comentari 1), 15% (comentari 2)	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Pràctiques 1 (15%) i 2 (15%)	15 % i 15%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Bibliografia

Grafton, Anthony , Glenn W. Most y Salvatore Settis, *The Classical Tradition*, Cambridge (Mass.), Harvard University Press, 2010.

Highet, Gilbert, *La tradición clásica*, México, 1949.

Lida de Malkiel, María Rosa, *La tradición clásica en España*, Barcelona, 1975.

Kallendorf, Craig W., *A Companion to the Classical Tradition*, Blackwell, 2007.

Panofsky, Erwin, *Estudios sobre iconología*, Madrid: Alianza, 1971.

Reynolds, Leighton D., y Nigel G. Wilson, *Copistas y filólogos*, Madrid, Gredos, 1995.

Warburg, Aby, *El Renacimiento del paganismo. Aportaciones a la historia cultural del Renacimiento europeo*, Madrid, Alianza, 1965.